

WILHE DIERV

VLČIE DIERY

To nie je iba dusná atmosféra horúcich augustových dní leta 1944, ktorá dobieha na slovenský ľud. Vo vzduchu visí iné napätie. Nítky z politického podzemia prenikajú čím viac na povrch, idú od človeka k človeku a každým augustovým dňom stáva sa i tomu najdrobnejšiemu slovenskému človeku zrejmejším, že je čas zúčtovať sa nemeckými votrečami a ich domácimi p.máhačmi, ktorí gnávajú zem. Po horách množia sa ozbrojení odvláči a s nimi zvyšuje sa počet zničených nemeckých transportov, prerušených tratí a mostov, ktoré mali slúžiť na odkladenie porážky, akú nemeckej mašinerii chystali na neďalekom fronte sily Sovietskej armády. Čoraz častejšie počuf medzi ľuďmi revolučný pozdrav „Mor ho!“ a výstražné heslá „Smrť fašizmu!“, množiace sa na náročných a vývesných tabuľkách, naznačujú, že miera je dovršená. Slovenský ľud má sa za čo pomstiť a vie, za čo bojovať. Nemecká okupantská čzma ho gnávajú, vyžiera, zbavuje slobody a močí násťia; a domáca zrada zločinnému fašizmu výdatne napomáha.

Do tejto atmosféry vracia sa Matúš Svrčina po úteku z nemeckého pracovného tábora. Pokiaľ sa nadviazal prerušené nitky súkromného života, svoj vzťah k matke a najmä k Anke, svojej miléj, no osudmi týchto ľudí zmlietajú teraz iné, veľké dejinné udalosti.

Noč v drevorubačských kolibách, kam sa Matúš uchýlil, sú ručné. Sovietske letadlá sťahujú parashutistov, zbrane a zásoby na pomoc tým, čo sa odhodlali urýchliť porážku fašizmu. Jedného rána nájde Matúš pádom poraneného sovietskeho parashutistu Nikitu, zachraňuje ho a zakrátko príde do styku s partizánskym oddielom a jeho veliteľom Marjanom, ktorí čistia dedinu a jej okolie od Nemcov. So samotným Matúšom celá jeho rodinná dedina napomáha partizánom. S ním prešli do ich radov aj jeho bratia, vďaka Jano a vysokoškolský Stefan, učiteľ, vodca podzemného hnutia v dedine a jeho dcéra Evčka, poslucháčka medicíny, ktorá sa dala do služieb lazaretu a konečne i spojka „Jožko-drotár“, prinášajúci dôležité výzvedné zprá-

vy. Len najstarší Matúšov brat, Ondrej, ktorého nešťastná náhoda v hore pripravila o nohu, ešte váha. Nenávidí svojho brata Matúša a jeho styk s partizánmi, možno i preto, že medzi nim a Matúšom stojí Anča Hucovie, ktorú rbeja ľúbja.

Nemecký dôst. SS Hermann Thiele bol poverený vyhladením tamojšej partizánskej skupiny, ktorá sa skrýva v ťažko dostupných „Vlčích dierach“. Komissár ošce podiannie nemeckému nátlaku a prezradí úkryt niekoľkých partizánov, medzi nimi i Jana a Štefana Svrčinovcov, Nelen ich, ale aj viacerých dedičanov, starého Hudcu i učiteľa, ba aj deti, zasiahne krutá nemecká pomsta. No odhodlanie k boju nepodarilo sa Thielemu odplávať ani krvou obetí. V horách strieha smrť na trestné výpravy SS-mannov.

Matúš s Nikitom pomstia obete svojej dediny. V urputnom boji padá Nikita, Marján a ostatní. Matúš, ťažko ranený, s partizánom Džom a „Jožkom drotárom“ stávajú sa strážcami „Vlčích dier“. Deň za dňom zužuje sa nemecký kruh okolo nich, deň za dňom však silnejú útoky víťazne postupujúcej Sovietskej armády, ktorá núti Nemca v na ústup. Treba nemeckým tankom uzavrieť cestu do doliny. Treba ich zastaviť! S obrancami „Vlčích dier“ bojuje teraz aj Ondrej, ktorý v smrteľnom zápase pochopil, kde je jeho miesto a neváhal obetovať život, aby zachránil druhov a zastavil postup nemeckých tankov.

Zakrátko prechádzajú oslobodenou dedinou transporty postupujúcej Sovietskej armády ďalej na západ. To, čo dosiaľ bojovali v horách za svoje životy a za životy svojich blízkých, pridávajú sa k nim, aby ruka v ruku s víťaznými sovietskymi armádami vykúpili trpľivé ľudstvo a priniesli mu vytúžený mier.

VLČIE DIERY

Podľa námetu Paľa Bielika scenár napísali: P. Bielik,
W. Sent, L. Lahola.

Režia: Paľo Bielik.
Kamera: Karol Krška.
Hudba: Ján Cikker.
Stavby: Karol Škvor.
Strih: Ján Kohout a Bedřich Voděrka.

Nakrútil Československý štátny film — slovenská
výroba — v bratislavskom filmovom štúdiu 1948.

Vedúci výroby: Vlado Zimmer.

Hrá Filmový symfonický orchester, diriguje Otakar
Pařík.

DALEJ HRAJÚ:

M. Paška, O. Sýkorová, B. Stabejová, O. Bielik, J. Stollmann, P. Kováčik, J. Laksák, J. Paška st., C. Kováč,
A. Kramár, J. Šimonovič, F. Urban, J. Baláž, F. Lehotský, T. Ratkovský, F. Hrabovský, A. Kubenko, M. Koubek,
V. Richter, E. Rožňovec, A. Ježo, I. Belanský, M. Krnáč, M. Mláčka a i.

Vo filme sú použité autentické snímky zo Slovenského národného povstania a z víťazného postupu Sovietskej
armády.

Prí nakrúcaní pomáhala Československá armáda a Sväz partizánov.

OBSADENIE:

Matka Svrčinová . . .	Beta Pončanová
Ondrej . . .	Jozef Budský
Matúš . . .	Mikuláš Huba
Stefan . . .	Ladislav Chudík
Jano . . .	Juraj Šebek
Huco, rubač . . .	Arnold Flögl
Anča, jeho dcéra . . .	Magda Husáková
Samko, jeho syn . . .	Ivan Hliva
Učiteľ . . .	Eugen Medek
Evička, jeho dcéra . . .	Marta Černická
„Joško-drotdár“ . . .	Karol L. Zachar
Dr. Steiner, lekár . . .	Martin Gregor
Dr. Bukovský, lekár . . .	Zdeněk Riha
Jablonski . . .	Anton Michalčíka
Marian . . .	Ján Jamn'oký
Nikita . . .	Gejza Sedlák
Kano . . .	Stefan Slúka
Sáša . . .	Martin Tapák
Díšo . . .	Ján Bukva
François . . .	Vilo Záborský
Hermann Thiele . . .	Fero Džbarbora
Hans Stummel . . .	Mila Beran
Starý Nemec . . .	Anton Vaněk
Komisár . . .	Eudo Jakubčícy
Tóno, jeho syn . . .	Imrich Štrielka
Hl. žandár . . .	Vlado Durdík
Zandár . . .	Branislav Koreň
Vedúci H. J. . . .	Juraj Paška

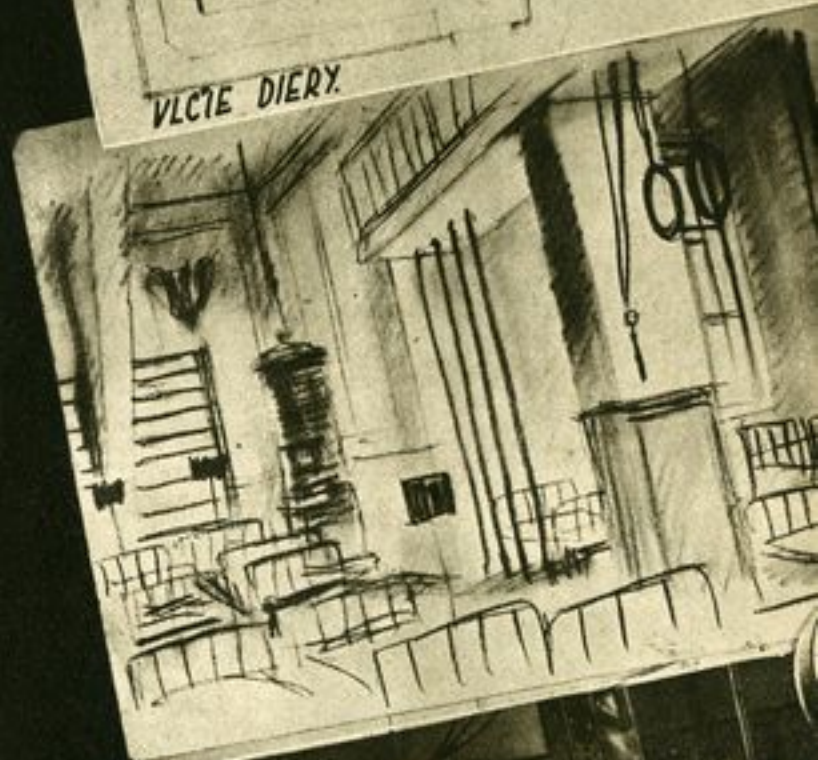
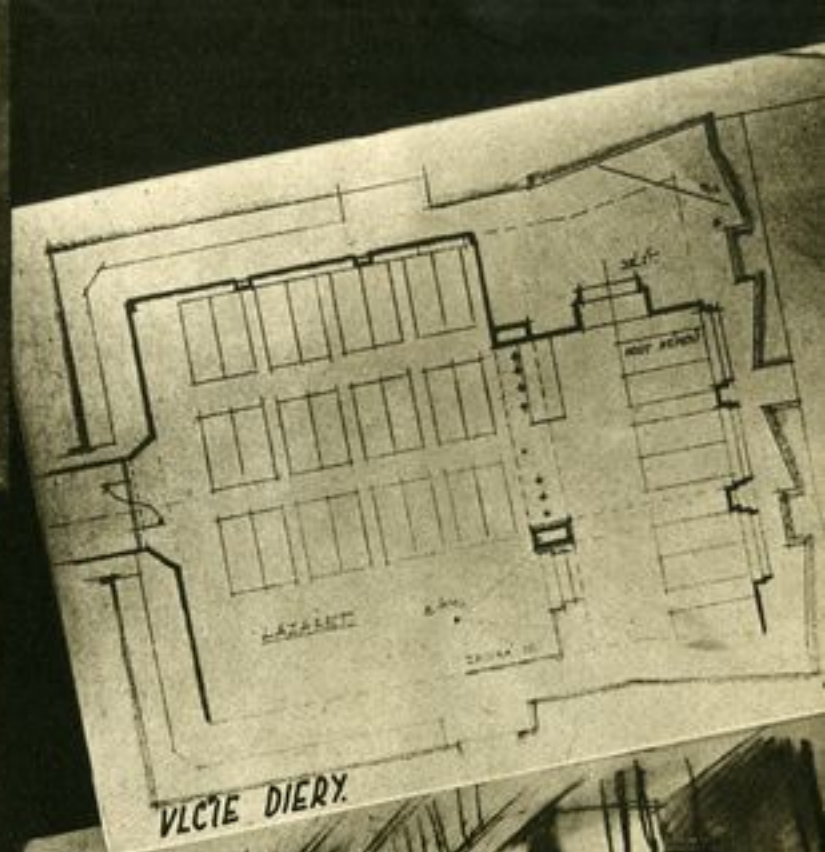

Dr. J. L. Kalina:

NAJMENŠIE FILMOVÉ ŠTÚDIO EUROPY

Epiteton nie práve najprijemnejšie pre tých, čo na vlastnej koži skúsili prácu na tomto filme, dostalo „takzvané“ filmové štúdio na Leninovom námestí v Bratislave. „Takzvané“ preto, lebo kedysi v tejto neveľkej miestnosti sídlil bratislavský rozhlas, ktorý po bombardovaní opustil budovu a hľadal si vhodnejšie priestrešie. A čo nevyhovovalo náročnému rozhlasu, muselo stačiť skromne začínajúcemu slovenskému filmu. Dva nemotorné stĺpy, provokatívne trčiace v prostriedku miestnosti, nízka povala, lilliputánske rozmery predurčili spôsob a možnosti práce. Stavaf možno iba malé interiéry a keď sa jeden týždeň v dekorácii filmuje, druhý týždeň musí práca stáť, aby sa staré stavby zbúraly a nové postavily. No ťažkosti nemohly odradiť a v nádeji, že nové ateliéry, elementárna potreba slovenského filmu, nestanú iba v pekných plánoch, dali sa naše štáby do práce. Až sa budete dívať na priestraný lazaret, byty, dedínske ulice a iné interiéry, uvedomte si, že boly filmované v tomto najmenšom štúdiu mladého slovenského filmu.

Bolely ma strašne zuby. Vtedy sa človek na všeličo odváži. Zaklopal som nesmelo na dvere cely. Pre istotu som sa pritlačil k stene. V oblôčku sa zjavila čiapka so smrtkou. Pod ňou najotreljšia tvár zo všetkých dozorcov. „Purgon“. Začal som jachtať: ... zuby ... prášok ... strašne ... maróдка ... A naraz zázrak zázrakov! Na „Purgonovej“ tvári sa zjavil výraz súcitu. Istotne aj jeho niekedy bolely zuby. Azda aj nadľuďi bolievajú zuby. Usmial sa záhadne. „... nie; na maróдке liečia všetko tinktúrou. Mám ešte nejaký aspirín — donesiem vám dva kúsky.“

Pozrel som vífazne na spoluobyvateľov čísla 322. „Vidíte, nie sú všetci jednaki!“

Polhodina, hodina, dve. Nič. Istotne na mňa zabudol. Zaklepal som znova. Smelšie. „Purgon“ vošiel ešte smelšie. „Čo myslíte, že ste v penzionáte,“ zreval a plesol ma po ústach. „Ja ti dám prášok,“ zamrmlal, keď zamykal dvere.

Ano, nie sú všetci jednaki!

S druhým som mal to šťastie, keď sa blížil front. Nevedel, že v pivnici pod nami sú zamurované filmové prístroje v hodnote niekoľko miliónov. Sedel vytrvale v nalomenom kresle a díval sa zronene na ffašu s ubúdajúcou slivovicou.

„...áno, za to, že nás ľudia nenávidia, môžeme sa poďakovať len pánom z SS. Som hrdý na to, že som príslušníkom Wehrmachtu. Nemôžeme to prehrať,“ pokračoval, „ak je Boh a nejaká spravodlivosť na svete. Viete, ja sám v Boha neverím. Raz som ležal tri dni ťažko ranený v priekope. Našiel ma pes, vylízal mi rany a doviadol ľudí. Nie Boh, pes ma zachránil. Pes je môj Boh.“ Nebolo možné protirečiť. Tváril sa nadzemsky povznesene. Pribehol zadychčaný vojak a čosi mu pošepkal do ucha. „Was?!“ skríkol hrdý príslušník Wehrmachtu a vybehol von. O chvíľu zaznel výstrel. Keď sme priblížili k obloku, ležal na ceste mŕtvy slovenský vojak. Niesol vraj cigarety za svojou jednotkou. Odoprel vydať ich Nemcom.

Hrdý príslušník Wehrmachtu zasunul pomaľu pištofu a povedal znechutene: „Strašné, že títo ľudia neveria v nič, ani v našu moc. Kedy už konečne pochopia, že nám nemožno odporovať.“

Vravíme si, že sme ich dôkladne poznali. A predsa nezaškodi občas sa na nich rozpamätáť. Totiž veľmi ľahko zabúdame na neprijemné veci. Pripomíname vám ich v tomto filme. Skoro všetky scény sú prepisom skutočnosti. Autentické snímky túto okolnosť len zdôrazňujú. To, pravda, neznamená, že sa tým chceme dovoľávať vašej zhovievavosti pri posudzovaní našej práce.

Vieme, že život a umenie nejdú vždy súbežne. Robili sme, čo sme mohli a so svojim predsavzatím sme sa vyrovnali tak, ako nám to naše pomery dovoľovali. Vieme, že je to málo. Málo za tisícky mŕtvych slovenských chlapcov, málo za stovky zničených a za desiatky do základov vypálených dedín. Vieme, že sme veľa dlžní. Ale ak sme našim nasledovníkom nadhľadili, koľko možno v budúcnosti umelecky vyťažiť z epickej šírky Povstania, nebola naša práca márna...

VLČIE DIERY